

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»

ПІВДЕННИЙ РЕГІОНАЛЬНИЙ ЦЕНТР
НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ ПРАВОВИХ НАУК УКРАЇНИ

КАФЕДРА МІЖНАРОДНОГО ТА ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПРАВА

«ПРАВА ЛЮДИНИ В ПЕРІОД ЗБРОЙНИХ КОНФЛІКТІВ»

Збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції
(м. Одеса, 31 жовтня 2025 року)

*Друкується за наказом ректора Національного університету
«Одеська юридична академія» О. В. Тодошчака
(наказ № 3110-44 від 02.10.2025 р.)*

Відповідальний редактор – проректор з наукової роботи Національного університету «Одеська юридична академія», доктор юридичних наук, професор, професор кафедри міжнародного та європейського права, Заслужений юрист України **Аракелян Мінас Рамзесович**

Заступник відповідального редактора – завідувач кафедри Філософії права Юридичного факультету Близькосхідного університету (Кіпр), член-кореспондент Міжнародної академії порівняльного права **Дамірлі Мехман Алишах огли**

Заступник відповідального редактора – доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри міжнародного та європейського права Національного університету «Одеська юридична академія» **Бехруз Хашматулла Набієвич**

Укладачі:

Бехруз Хашматулла Набієвич – доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри міжнародного та європейського права Національного університету «Одеська юридична академія»;

Мануїлова Катерина Вікторівна – кандидатка юридичних наук, доцентка, доцентка кафедри міжнародного та європейського права Національного університету «Одеська юридична академія»;

Грушко Мальвіна Валеріївна – кандидатка юридичних наук, доцентка, доцентка кафедри міжнародного та європейського права Національного університету «Одеська юридична академія»;

Войтович Павло Петрович – PhD в галузі права, доцент кафедри міжнародного та європейського права Національного університету «Одеська юридична академія».

Матеріали видано в авторській редакції. Повну відповідальність за достовірність та якість поданого матеріалу несуть учасники конференції, їх наукові керівники, які рекомендували матеріали до друку.

Адреса редколегії:

Національний університет «Одеська юридична академія», кафедра міжнародного та європейського права, м. Одеса, 65009, вул. Фонтанська дорога, 23.
Тел. +38(048)719 8685.

«Права людини в період збройних конфліктів»: Міжнародна науково-практична конференція, присвячується Міжнародному дню прав людини, який відзначається міжнародною спільнотою 10 грудня. **31 жовтня 2025 р., м. Одеса: збірник матеріалів конференції. Одеса. 2025. 219 с.**

© НУ «Одеська юридична академія», 2025
© Кафедра міжнародного та європейського права НУ «ОЮА»

ПРАВО ДІТЕЙ НА ОСВІТУ В УМОВАХ ВІЙНИ

З початку повномасштабного вторгнення рф перед Україною постало важливе завдання – захист основних прав людини. Право на освіту є одним із таких фундаментальних прав, гарантованих як міжнародними, так і національними правовими актами. В умовах війни реалізація цього права стає складним завданням: руйнується освітня інфраструктура, вимушено переселяються учні і вчителі, зростають ризики психологічної травматизації учасників освітнього процесу.

Забезпечення права на освіту дітей у кризових умовах є показником ефективності державної системи захисту прав людини. Отже, проблема збереження доступу до якісної освіти в умовах війни є надзвичайно важливою проблемою.

Стаття 53 Конституції України [1] гарантує кожному право на освіту, а держава зобов'язана забезпечувати доступність і безоплатність повної загальної середньої освіти. У контексті запровадженого режиму воєнного стану це положення конкретизується в законах України «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту», а також у постановах Кабінету Міністрів України, які регулюють дистанційне та змішане навчання. Міжнародно-правову основу становлять Конвенція ООН про права дитини від 20.11.1989 р., а саме стаття 28 [2]. Правовий режим воєнного стану вимагає гнучких механізмів реалізації освітніх прав.

Українські школярі навчаються за різними формами: очною, дистанційною, змішаною. Такі формати навчання не є новими для освітнього середовища під час запровадження режиму воєнного стану, адже пандемія COVID-19 стала причиною для переходу на такий формат навчання раніше.

В умовах повномасштабного вторгнення освітній процес в Україні трансформувався. Особливу увагу слід приділяти дітям, які постраждали від бойових дій і втратили доступ до звичних форм освіти.

Серед основних проблем реалізації права на освіту під час війни виділяються: обмежений доступ до дистанційного навчання через технічні бар'єри, порушення прав дітей на окупованих територіях, недостатній рівень психологічної підтримки. Серед перспектив – це створення національної системи моніторингу освітніх прав, розробка стандартів безпеки шкіл, посилення співпраці з ЮНІСЕФ, ЮНЕСКО, Європейським Союзом.

Право дітей на освіту в умовах війни є складним багатовимірним явищем, яке потребує комплексного підходу – правового, соціального та психологічного. Головною метою держави має бути збереження безперервності освітнього процесу та створення умов для відновлення навчання після завершення воєнних дій на території України. Україна формує власну модель забезпечення освітніх прав, що поєднує національні традиції та цифрові інновації.

Система освіти в Україні вимушена реагувати на складні ситуації, забезпечуючи доступ до навчання та забезпечення безпеки для всіх дітей та молоді, незалежно від їхнього становища та місця перебування.

Для запобігання таким порушенням важливо вжити заходів для захисту освітніх закладів, забезпечення безпеки освітнього персоналу, забезпечення доступу до освіти для всіх громадян, незалежно від обставин, забезпечення якості освітнього процесу.

Державна служба якості освіти розробила рекомендації, які допоможуть директорам

шкіл організувати безпечне освітнє середовище і в очному, і в дистанційному, і у змішаному форматі навчання, а також більш ефективно змінювати формати, залежно від безпекової ситуації. У збройних конфліктах питання збереження закладів освіти як безпечного простору є надзвичайно гострим.

Погоджуємося з думкою Романової А., що безпекова ситуація, морально-психологічний клімат негативно впливають на учасників освітнього процесу, що провокує зниження рівня надання освітніх послуг, а також мотиваційні чинники для молоді втрачають свою актуальність. Держава, громадські об'єднання, освітянська спільнота повинна вживати усіх заходів для повноцінного розвитку майбутнього покоління українців, яким належить нелегка місія розбудови України після перемоги у війні проти росії [3, с. 114].

Підсумовуючи, зазначимо, що безперервний і безперешкодний освітній процес – це орієнтир для формування освіченого майбутнього України.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Конституція України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
2. Конвенція ООН про права дитини від 20.11.1989 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_021#Text
3. Романова А. Право на освіту: особливості реалізації під час війни в Україні. Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія: «Юридичні науки». № 1 (37), 2023. С. 113–117.

Ключові слова: права людини, права дитини, захист прав, право на освіту, воєнний стан, європейські стандарти, безпечне освітнє середовище.

Key words: human rights, children's rights, protection of rights, right to education, martial law, European standards, safe educational environment.

Надієнко Олена Іванівна

*кандидатка юридичних наук, доцентка, доцентка кафедри
кримінального, цивільного та міжнародного права
Національного університету «Запорізька політехніка»*

ЗЛОВЖИВАННЯ ПРАВОМ У ДОГОВІРНИХ СІМЕЙНИХ ВІДНОСИНАХ

Реалізація принципу диспозитивності у правовому регулюванні сімейних відносин в останні роки набуває дедалі більшого поширення. Надання сторонам автономії волі, зокрема через договірні конструкції, сприяє індивідуалізації правового регулювання та забезпеченню справедливого балансу інтересів. Водночас розширення меж диспозитивності створює умови для недобросовісної поведінки учасників сімейних правовідносин та породжує ризики зловживання суб'єктивними правами.

Проблематика зловживання правом у сімейних відносинах має особливе значення у зв'язку з їх довірчим, особистим і тривалим характером. На відміну від класичних цивільних відносин, сімейні правовідносини передбачають високий рівень етичності, взаємної поваги й моральної відповідальності. Тому формально правомірна поведінка може суперечити меті права, завдаючи шкоди іншому члену сім'ї або порушуючи засади добросовісності. З цієї причини питання теоретичного осмислення зловживання правом у договірних сімейних

ЗМІСТ

Вступне слово <i>КІВАЛОВА С.В.</i>	3
<u>Секція № 1</u>	
Захист прав людини: теоретичні та практичні аспекти	
<i>АРАКЕЛЯН М.Р.</i>	
Специфіка правозахисної діяльності в період збройних конфліктів.....	4
<i>БЕХРУЗ Х.Н.</i>	
Актуалізація та результативність дослідження механізмів правового захисту українських біженців в Європейському Союзі в умовах міграційної кризи.....	6
<i>ДАМІРЛІ М.А.</i>	
Перспективи забезпечення прав людини в епоху штучного інтелекту.....	8
<i>СТРЕЛЬЦОВ Є.Л.</i>	
Права людини в контексті сучасного публічного права.....	10
<i>КОНДРАТЕНКО В.М.</i>	
Адміністративно-правові засоби забезпечення праві свобод особи: теоретико-правовий вимір.....	13
<i>TUGYAN T.</i>	
Defending international law: the kantian framework.....	16
<i>СУРІЛОВА О.О.</i>	
Цифрові права людини в контексті збройних конфліктів: новітні виклики.....	20
<i>ЗУБЧЕНКО Н.І.</i>	
Моніторинг гуманітарних програм як інструмент реалізації міжнародних стандартів захисту прав людини під час збройного конфлікту.....	23
<i>КОНОНЕЦЬ О.М., КРИВОНОС С.В.</i>	
Гарантії прав людини під час обрання запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою.....	26
<i>ЗВЕРЄВА К.С., ДАЦЬ І.С.</i>	
Захист права власності під час збройних конфліктів: практика ЄСПЛ.....	28
<i>САПАРОВА А.О.</i>	
Право дітей на освіту в умовах війни.....	31
<i>НАДІЄНКО О.І.</i>	
Зловживання правом у договірних сімейних відносинах.....	32
<i>ГОРБАЧОВА К.М.</i>	
Складові елементи держави як механізму забезпечення прав і свобод людини і громадянина.....	35
<i>ПАХЛЕВАНЗАДЕ А.</i>	
Критерії та стандарти доказування злочинів проти прав людини в міжнародних кримінальних трибуналах під час збройних конфліктів.....	37
<i>ГУРТІЄВА Л.М.</i>	
Учасники кримінального провадження з боку сторони обвинувачення на стадії судового розгляду: окремі позиції Верховного Суду.....	39
<i>ДРОНОВ В.Ю.</i>	
Право на спорт у контексті Міжнародного пакту про економічні, соціальні і культурні права 1966 року.....	42